

IMENICE- riječi kojima imenujemo bića, stvari i pojave.

GLAGOLI- riječi kojima označavamo radnju, stanje i zbivanje.

PRIDJEVI- riječi koje odgovaraju na pitanja: *Kakvo je što?*; *Od čega je što?* i *Čije je što?*

OBJEKT- dopuna glagolu koja označava predmet radnje.

ATRIBUT- dodatak imenici koju pobliže označava. Označava svojstvo (osobinu) i pripadnost imenice.

a) Pridjevski- čine ga pridjevi, zamjenice i brojevi koji se dodaju imenici.

b) Imenički- čine ih imenice u genitivu koje se dodaju drugoj imenici.

APOZICIJA- imenica koja se s drugom imenicom (subjektom) slaže u rodu, broju i padežu.

Apozicijski skup- čine ga atribut i apozicija ako stoje jedan pored drugoga.

INFINITIV- neodređeni glagolski oblik jer se njemu ne može odrediti vrijeme, broj i lice (osoba). Prepoznaje se po nastavcima: *-ti* ; *-ći*. On je najčešće dopuna drugim glagolima. On je i dio predikatnog skupa.

GLAGOLSKI PRIDJEVI- pridjevi koji su nastali od glagola. Oni mogu biti:

a) Gl. pridjev radni ili aktivni (tj. particip perfekt)- izriče radnju koju subjekt vrši ili radi.

Prepoznaje se po nastavcima: *-o* ; *-la* ; *-lo* ; *-li* ; *-le* ; *-la*

b) Gl. pridjev trpni ili pasivni (tj. particip pasiv)- izriče radnju koju subjekt trpi, tj. koja se izvodi na njemu. Prepoznaje se po nastavcima: *-t* ; *-ta* ; *-to* ; *-ti* ; *-te* ; *-ta*

-n ; *-na* ; *-no* ; *-ni* ; *-ne* ; *-na*

GLAGOLI PO VIDU- a) Svršeni ili perfektivni

b) Nesvršeni ili imperfektivni.- 1) trajni- u kojima se radnja vrši bez prekida.

2) učestali- u kojima se radnja vrši s

prekidom.

Prepoznaju se po umetku (infiksu) : *-iva* ; *-ava*.

Svršeni oblici nekih glagola nastaju tako da nesvršenom obliku dodamo predmetak ili PREFIKS (koji je najčešće prijedlog).

PRILOZI- nepromijenjive riječi koje se najčešće prilažu glagolima određujući mjesto, vrijeme, količinu, način i druge okolnosti radnje.

PRIJEDLOZI- nepromjenjiva vrsta riječi koja najčešće stoji pred imenicama i zamjenicama, a služe da bi pokazali odnose među bićima, stvarima i pojavama. Utječu na promjenu oblika riječi pred kojom stoji.

VEZNICI- nepromijenjiva vrsta riječi kojima se povezuju dvije riječi ili dvije rečenice.

UZVICI- nepromijenjiva vrsta riječi kojima se izražava neki osjećaj, raspoloženje, doziv ili zvuk u prirodi.

JOTACIJA- glasovna promjena kod koje se suglasnici (s,z,t,d,l,n) stapaju sa suglasnikom j u neki novi glas (š,ž,č,ć,đ,nj,lj).

SIBILARIZACIJA- glasovna promjena kod koje se suglasnici k,g,h mjenjaju ispred samoglasnika i u suglasnike c,z,s. Oni se nazivaju sibilanti ili piskavci.

NEPOSTOJANO a- glasovna promjena kod koje se umeće samoglasnik a u imenicama u genitivu množine.

PALATALIZACIJA- glasovna promjena kod koje se suglasnici k,g,h ispred nastavka e (ili i) u vokativu zamjenjuje palatalima č,ž,š.

SKLONIDBA ILI DEKLINACIJA IMENICA- obuhvaća sedam padeža u jednini i množini. Mijenjanje imenica po padežima.

PREDIKAT- glavni dio rečenice koji kazuju što subjekt radi, što se snjim zbiva ili događa.

SUBJEKT- glavni dio rečenice koji govori o čemu ili o kome se u rečenici govori.

KOMPARACIJA ILI STUPNJEVANJE PRIDJEVA- promjena pridjeva koja nastaje uspoređivanjem dvaju, triju ili više predmeta po zajedničkoj osobini.

SINONIMI- riječi koje različito zvuče, a imaju isto ili skoro isto značenje.

BLISKO ZNAČNICE- riječi koje imaju blisko ili slično značenje.

ISTOZNAČNICE- riječi koje različito zvuče i imaju isto značenje.

ARHAIZMI- zastarjele riječi.

NEZAVISNO SLOŽENE REČENICE-

Rečenice koje se sklapaju veznicima zovu se VEZNIČKE REČENICE.

Rečenice koje se nižu bez veznika i nastaju, tj. odvajaju se zarezom zovu se NEVEZNIČKE REČENICE ili REČENIČNI NIZ.

Rečenice koje su u sastavu složene rečenice zovu se SUREČENICE.

a) SASTAVNE - *i, pa, te, ni, niti*

b) SUPROTNE - rečenice u kojima je sadržaj prve surečenice suprotan sadržaju prve. Sklapamo ih veznicima: *a, ali, no, nego, već*. U suprotnim rečenicama obavezno pišemo zarez.

c) RASTAVNE - rečenice u kojima se sadržaj prve surečenice rastavlja, tj. ostvariv je samo jedan od dvaju sadržaja. Najčešće se povezuju veznikom *ili*.

d) ISKLJUČNE - rečenice u kojima se iz sadržaja prve surečenice isključuje dio sadržan u drugoj surečenici. Povezujemo ih veznicima: *samo, samo što, jedino, jedino što, tek*. U isključnim reč. pišemo zarez.

e) ZAKLJUČNE - rečenice u kojima sadržaj druge surečenice proizlazi kao zaključak sadržaja prve. Pišemo zarez. Veznici (prilozi): *dakle, stoga, zato*.

ZAVISNO SLOŽENE REČENICE - jedna surečenica služi drugoj kao dio

njezina ustrojstva: subjekt, predikat, objekt, priložne oznake.

-GLAVNA - kojoj je susjedna reč. potrebna kao dio ustrojstva.

-ZAVISNA - koja zavisi od glavne jer je dio njezina ustrojstva.

a) PREDIKATNE - rečenice koje se prema glavnoj odnose kao predikat. U ulozu veznika najčešće je *da* ili odnosna zamjenica (*tko, što, koji, kakav*).

b) SUBJEKTNE - odgovara na pitanje *Tko? Što?*

c) OBJEKTNE - odgovara na pitanje *Koga? Što?*. Veznici: *tko, što, kako, kamo, kad, da*

d) MJESNE- veznici: *gdje, kamo, kuda, odakle, otkuda, dokuda, dokle.*
e) VREMENSKE- veznici: *kad, otkad, dokad.. prije nego, prije negoli, prije nego što...*

kad, dok, čim, pošto, otkad, otkako, dokad, prije nego.

f) NAČINSKE- veznici: *kako, kao da, kao što.*

g) UZROČNE- veznici: *jer, budući da, zato što, kako, kad.*

h) NAMJERNE- veznici: *da, kako, ne li* (s kondicionalom).

i) POSLJEDIČNE- veznici: *da i te* ili prilozi *tako i toliko.*

j) POGODBENE- veznici: *ako, zanaglasnica li*, veznik *da* i prilozi *kad* ili *ukoliko*. Upotrebljava se F2 nesvršenih glagola ili prezent svršenih glagola.

k) DOPUSNE- veznici: *iako, ako i, premda, mada, makar, koliko god, mjesto da*. Zavisna dopusna reč. često se može zamijeniti pod, koju obično tvori dativni skuo s prijedlogom unatoč, usporoks ili nasuprot.

l) ATRIBUTNE- zavisna reč. kojom s epobliže označuje imenica, u atributnoj je službi.

Veznici: *da* i mjesni i vremenski prilozi.

ARTIKULACIJA-način na koji se pomoću govornih organa stvaraju, oblikuju glasovi.

NAGLAŠIVANJE-u izgovoru isticanje određenih slogova jačim glasom i intonacijom.

SILINA/INTEZITET-veća ili manja jačina, glasnoća zvuka koji se čuje pri izgovoru

glasova.

VISINA/TON-visina tona

REGISTAR-stupanj visine i snage glasa «ton» u kojem govorenje počinje i u kojem se dalje odvija.

INTONACIJA-kretanje tona u reč. i njegovo prilagođavanje sadržaju poruke
STANKA/PAUZA-veći ili manji prekid u govoru nakon čega se govor nastavlja.

TEMPO-brzina kojom se govor ostvaruje u vremenu, tj. brzina kojom govorne jedinice (glasovi, slogovi, riječi, rečenici...) slijede jedna iza druge.

PRAVOGOVOR (ORTOEPIJA)-pravila dobra govorenja

PRAVOPIS (ORTOGRAFIJA)-pravila dobro pisanja; skup dogovorenih pravila o načinu pisanja u nekom jeziku

lingvistika (jezikoslovlje)-jezične norme koje se iznose u rječniku i gramatici (slovnica)

-značenjem riječi se bavi leksikografija (rječoslovlje), rječnik sadrži osnovna značenja, preneseno znač., stilska obilježja

Uzeto sa : <http://www.salabahteri.cjb.net/>

Email : <mailto:salabahteri@hi.hinet.hr>